

Sygn. akt VI ACa 925/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia Grzegorz Tyliński

Protokolant: Bartłomiej Sarna

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2021 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - (...) w G.

przeciwko I. S. i Z. S.

o uznanie czynności za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 14 września 2020 r., sygn. akt III C 1966/19

I. prostuje oczywistą niedokładność zawartą w punkcie drugim zaskarżonego wyroku, sprostowanym postanowieniem Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 26 października 2020 r., w ten sposób, że po słowach „na rzecz Skarbu Państwa –” w miejsce słów: „(...) w G. zastępowanego przez (...) wpisać (...);

II. oddala apelację;

III. zasądza od małżonków I. S. oraz Z. S. na rzecz Skarbu Państwa - (...) kwotę 18750 zł (osiemnaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI ACa 925/20

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa reprezentowany przez (...) w G. wniósł o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niego umowy darowizny środków pieniężnych z dnia 7 grudnia 2016 r. zawartej pomiędzy G. S. (1) (darczyńcą) oraz I. S. i Z. S. (obdarowani), na mocy której G. S. (1) darował na rzecz swoich rodziców I. S. i Z. S. środki pieniężne w wysokości 7 000 000 zł.

Pozwani I. S. oraz Z. S. wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda, na ich rzecz kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 14 września 2020 r. (sygn. akt 1966/19) Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie:

I. uznał umowę darowizny środków pieniężnych z dnia 7 grudnia 2016 r. zawartą pomiędzy G. S. (1) a I. S. i Z. S., na podstawie której G. S. (1) darował na rzecz swoich rodziców I. S. i Z. S. środki pieniężne w wysokości 7 000 000 zł za bezskuteczną wobec Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...) w G., któremu przysługują wobec G. S. (1)

wierzytelności z tytułu zaległych zobowiązań podatkowych w podatku od towarów i usług VAT w łącznej kwocie 20 937 149,10 zł, w związku z którymi wystawiono tytuły wykonawcze o numerach (...) (...), (...) oraz (...);

II. zasądził od małżonków I. S., Z. S. na rzecz Skarbu Państwa – (...) w G. kwotę 25 000 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazał pobrać od małżonków I. S., Z. S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 200 000 zł tytułem opłaty sądowej, od której powód był zwolniony.

Rozstrzygnięcie to zapadło przy następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Decyzją Naczelnika (...) Skarbowego w G. z dnia 15 listopada 2017 roku określono zobowiązanie podatkowe G. S. (1) wobec powoda w podatku od towarów i usług w wysokości 626 035 zł za I kwartał 2014 roku, 1 702 432 zł za II kwartał 2014 r, 5 426 601 zł za III kwartał 2014 roku oraz 6 556 516 zł za IV kwartał 2014 r. Decyzja ta została utrzymana w mocy (...) w G. z dnia 16 stycznia 2019 r., jak również wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z dnia 21 sierpnia 2019 r. Wydanie decyzji przez organ skarbowy zostało poprzedzone przeprowadzoną kontrolą. Dnia 26 sierpnia 2015 r. do G. S. (1) zostało wysłane zawiadomienie o zamiarze wszczęcia postępowania kontrolnego wobec Przedsiębiorstwa (...) w zakresie kontroli rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wypłacania podatku od towarów i usług za okres od stycznia 2014 roku do grudnia 2014 roku oraz ustalenie, czy dany podmiot jest instytucją obowiązaną w zakresie ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Zawiadomienie doręczono dnia 4 września 2015 r. Dnia 27 sierpnia 2015 r. wydano postanowienie o wszczęciu postępowania kontrolnego. W ramach tego postępowania sporządzono protokół badania ksiąg podatkowych z dnia 22 listopada 2016 roku, doręczony G. S. (1) dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy ustalił również, iż na podstawie umowy darowizny G. S. (1) (darczyńca) w dniu 7 grudnia 2016 r., darował na rzecz swoich rodziców: I. S. i Z. S. (obdarowani) środki pieniężne w kwocie 7 000 000 zł.

Naczelnik (...) w G. wystawił w dniu 5 lutego 2019 roku tytuły wykonawcze o numerach (...), (...), (...) oraz (...). Prowadzone postępowanie egzekucyjne z zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego i wkładu oszczędnościowego, zajęcia wynagrodzenia o pracę okazało się bezskuteczne. Dłużnik złożył wykaz majątku w dniu 7 czerwca 2018 roku, z którego wynikało, że utrzymuje się z pracy na 1/4 etatu z wynagrodzeniem 525 złotych brutto miesięcznie. Jako jedyny majątek wskazał udziały w spółce (...) Sp. z o. o. o wartości nominalnej 600 złotych. Potrzeby mieszkaniowe dłużnik wg oświadczenia zaspokaja u córki. Na dzień 20 września 2019 roku G. S. (1) z tytułu podatku od towarów i usług VAT za rok 2014 posiadał zaległości w kwocie 19 865 672,00 złotych.

Równoległe do uczynionej darowizny na rzecz rodziców w kwocie 7 000 000 złotych G. S. (1) darował swojej siostrze D. K. kwotę 3 000 000 złotych oraz na rzecz córki P. K. lokal mieszkalny nr (...) położony przy ulicy (...) w G. obejmujący trzy pokoje, kuchnię, dwie łazienki, dwa przedpokoje oraz pomieszczenie przynależne o powierzchni łącznej 92,26 m².

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy zważył, iż zgłoszone powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Powód wywiódł swoje roszczenie w oparciu o przepisy art. 527 i nast. k. c., statuujące instrument ochrony wierzyciela w postaci tzw. skargi pauliańskiej. Stosownie do art. 527 § 1 k. c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Zgodnie zaś z art. 527 § 2 k. c., czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Aby instytucja skargi pauliańskiej mogła zostać skutecznie zastosowana, muszą zatem zostać spełnione łącznie następujące przesłanki:

1. istnienie realnie przysługującej wierzycielowi wierzytelności w stosunku do dłużnika,

2. dokonanie przez dłużnika ważnej czynności prawnej,
3. pokrzywdzenie wierzyciela,
4. uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej,
5. świadomość dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela w chwili dokonywania czynności,
6. świadomość osoby trzeciej pokrzywdzenia wierzyciela lub też możliwość powzięcia takiej informacji z zachowaniem przez osobę trzecią należytej staranności.

Przy czym spełnienie ostatniej z tych przesłanek nie jest konieczne w sytuacji, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. W takim przypadku, stosownie do art. 528 k. c. wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W niniejszej sprawie powód wykazał, iż zaszyły przesłanki uznania umowy darowizny z dnia 7 grudnia 2016 roku, na mocy której G. S. (1) przeniósł na swoich rodziców I. S. oraz Z. S. środki pieniężne w wysokości 7 000 000 zł za bezskuteczną wobec Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...) w G.. Analizując powyższe przesłanki Sąd Okręgowy wskazał, iż:

I. co do istnienia wierzytelności - Skarbowi Państwa - (...) w G. przysługują wobec G. S. (1) wymagalne wierzytelności z tytułu podatku od towarów i usług za pierwszy, drugi, trzeci i czwarty kwartał 2014 roku stwierdzone wystawionymi tytułami wykonawczymi o numerach (...),(...), (...) oraz (...). Istnienie wierzytelności dodatkowo zostało stwierdzone prawomocną decyzją Naczelnika (...) Skarbowego w G. z dnia 15 listopada 2017 r. Zwrócono uwagę, iż wierzytelności o charakterze publicznoprawnym mogą być objęte ochroną wynikającą z powództwa pauliańskiego – odwołując się tu do orzecznictwa Sądu Najwyższego – wyroku z dnia 28 października 2010 r., sygn. akt II CSK 227/10; wyroku z dnia 27 lipca 2006 r., sygn. akt III CSK 57/06 oraz uchwała z dnia 12 marca 2003 r., sygn. akt III CZP 85/02). Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę, iż zgodnie z art. 21 § 1 pkt. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania. Zobowiązanie podatkowe powstaje z mocy samego prawa bez konieczności wydania w takim wypadku decyzji podatkowej. W tym stanie rzeczy wierzytelność Skarbu Państwa - (...) w G. powstała z dniem, w którym G. S. (1) dokonał czynności, od której był zobowiązany uiścić podatek od towarów i usług. G. S. (1) dokonując nieuprawnionego odliczenia popadł w zwłokę w zapłacie podatku. W toku postępowania kontrolnego wydana została w dniu 15 listopada 2017 roku decyzja wymiarowa, która określiła wysokość zaległego podatku do zapłaty. Odwołując się do poglądów wyrażanych w orzecznictwie Sąd Okręgowy zauważył, iż na podatniku spoczywa ciężar samoobliczenia podatku i terminowej jego wpłaty na rachunek właściwego organu podatkowego, zaś rola organu podatkowego sprowadza się do weryfikacji prawidłowości wyliczeń dokonanych przez podatnika w rocznym zeznaniu podatkowym. Zatem decyzja wymiarowa określająca prawidłową wysokość zobowiązania podatkowego, które z chwilą upływu terminu do jego zapłaty przekształca się w zaległość podatkową ma charakter deklaratoryjny, potwierdza jedynie fakt powstania w przeszłości zobowiązania podatkowego i jego prawidłową wysokość.

II. co do czynności prawnej dłużnika - w dniu 7 grudnia 2016 r. została zawarta umowa darowizny pomiędzy G. S. (1) a jego rodzicami: I. S. i Z. S., której przedmiotem były środki finansowe w wysokości 7 000 000 zł. Oświadczenia woli stron zostały złożone w formie wymaganej prawem, treść czynności prawnych nie była zakazana przez ustawę, ani z nią sprzeczna. Nie zachodziły przesłanki skutkujące nieważnością lub względnie bezskutecznością czynności prawnej.

III. co do pokrzywdzenia wierzyciela - zawarcie umowy darowizny skutkowało pokrzywdzeniem wierzyciela Skarbu Państwa. Wskutek tej czynności dłużnik G. S. (1) stał się bowiem niewypłacalny (art. 527 § 2 k. c.). Niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 k. c. oznacza stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej temu dłużnikowi. Pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie

zaspokojenia wierzyciela. Oznacza ono taki obiektywny stan majątku dłużnika, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w których egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k. p. c nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej od dłużnika. W niniejszej sprawie wskutek zawarcia umowy darowizny taki stan w majątku dłużnika z pewnością zaszedł. Dwukrotnie zostało umorzone postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi G. S. (1). O braku składników majątkowych, do których możliwe byłoby skierowanie egzekucji, świadczy również treść złożonego przez dłużnika protokołu o stanie majątkowym zobowiązanego z dnia 9 stycznia 2018 roku, a także złożony w trybie 913 k.p.c. przed Sądem Rejonowym Gdańsk Północ w Gdańsku wykaz majątku (sygn. akt XII 1 Co 179/18).

IV. co do działania ze świadomością pokrzywdzenia – Sąd I instancji wskazał tu, iż przyjmuje się, że dłużnik działa ze świadomości pokrzywdzenia wierzyciela jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej przezeń czynności ucierpi materialny interes wierzyciela, zazwyczaj przez wyzbycie się w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji. W niniejszej sprawie w wyniku przeprowadzonej kontroli sporządzono w dniu 22 listopada 2016 r. protokół badania ksiąg podatkowych, doręczony w dniu 8 grudnia 2016 r. Tymczasem G. S. (1) w dniu 7 grudnia 2016 r. dokonuje darowizny środków pieniężnych na rzecz rodziców w kwocie 7 000 000 zł, na rzecz siostry w kwocie 3 000 000 zł oraz w dniu 20 grudnia 2016 roku przenosi własność lokalu mieszkalnego położonego w G. o powierzchni (...) na swoją córkę. Zważywszy na wysokość uczynionych darowizn, nieprzyjętą jako zwyczajowa, w relacjach rodzinnych oraz równoczesne przekazanie własności lokalu mieszkalnego, w kontekście także złożonego wykazu majątku, z którego wynika, że dłużnik nie ma innego wartościowego majątku uznaje się, że podjęte działania zmierzały do zaplanowanego wyzbycia się majątku, którego celem miało być utrudnienie prowadzenia egzekucji zobowiązań podatkowych. Na skutek wymienionych trzech czynności dłużnik stał się niewypłacalny, a zatem zastosowanie winno znaleźć domniemanie faktyczne wyrażone w art. 529 k. c. - jeżeli w chwili darowizny (albo wskutek dokonania darowizny) dłużnik był niewypłacalny to domniema się, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

V. świadomość osoby trzeciej – w tym zakresie Sąd Okręgowy zauważył, iż jako że dokonana czynność miała charakter nieodpłatny (darowizna), tym samym w myśl art. 528 k. c. wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta, nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W tej sytuacji zbędne jest prowadzenie postępowania dowodowego i dokonywanie oceny stanu wiedzy pozwanych. Niemniej jednak Sąd ten zwrócił uwagę, iż pozwani stanowili najbliższą rodzinę dłużnika, zaś przedmiot dokonanej darowizny wykraczał daleko poza zwyczajową pomoc czy prezenty, a zatem pozwani mieli przy zachowaniu należytej staranności możliwość dowiedzieć się o charakterze podejmowanych przez ich syna działań. Samo zatem zaprzeczenie istnienia świadomości tej okoliczności (nawet gdyby zostało potwierdzone zeznaniem strony) nie może prowadzić do obalenia istnienia przesłanek ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika.

O kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k. p. c. oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przyjmując, że strona powodowa wygrała postępowanie.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 14 września 2020 r. wnieśli pozwani, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci naruszenia art. 232 k. p. c. w związku z art. 233 k. p. c. poprzez dokonanie błędnej, fragmentarycznej i wybiórczej oceny zebranego materiału dowodowego i uznanie, że czynność prawna w postaci darowizny na rzecz pozwanych została dokonana świadomie z pokrzywdzeniem powódki oraz w celu uniemożliwienia przysługującego jej roszczenia wobec pierwotnego dłużnika; jak również poprzez świadomą rezygnację z zebrania kompletnego materiału dowodowego niezbędnego dla prawidłowego, merytorycznego rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci naruszenia art. 234 k. p. c. poprzez uznanie, że pozwani nie sprostali wymaganiom dotyczącym obalenia domniemań prawnych, na które powoływała się powódka w toku postępowania przed sądem I instancji;

3. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci naruszenia art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k. p. c. poprzez pominięcie wniosków dowodowych powołanych przez Pozwanych w pkt 5 podpunkt „a” do podpunktu „s” oraz w pkt 6 podpunkt „a” do podpunktu „jj” złożonej przez nich odpowiedzi na pozew, na skutek błędnego uznania, że zawnioskowane przez pozwanych dowody z zeznań wskazanych świadków mogą zostać pominięte z uwagi na fakt, że mają wykazać fakty bezsporne i nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy oraz w oparciu o twierdzenie, że zmierzają one jedynie do przedłużenia postępowania;

4. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci naruszenia art. 235² § 1 pkt 1 k. p. c. poprzez pominięcie wniosków dowodowych powołanych przez pozwanych w pkt 7 i 8 złożonej przez nich odpowiedzi na pozew, na skutek błędnego uznania, że zawnioskowane przez pozwanych dowody z akt wskazanych postępowań mogą zostać pominięte z uwagi wyłączenie możliwości ich przeprowadzenie na mocy w/w przepisu;

5. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci naruszenia art. 235² § 1 pkt 5 k. p. c. poprzez pominięcie wniosku dowodowego powołanego przez pozwanych w pkt 9 złożonej przez nich odpowiedzi na pozew, na skutek błędnego uznania, że zawnioskowany przez pozwanych dowód z opinii biegłego sądowego z dziedziny rachunkowości oraz rzeczoznawstwa kruszców - na okoliczność ustalenia, czy cena w jakiej pan G. S. (1) nabywał granulatu srebra w roku 2014 roku odpowiadała cenom rynkowym granulatu srebra o parametrach takich, w jaki nabywał go w/w, mógł zostać pominięty z uwagi na fakt, iż zmierzał on jedynie do przedłużenia postępowania;

6. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci naruszenia art. 235² § 1 pkt 5 k. p. c. poprzez pominięcie wniosku dowodowego powołanego przez pozwanych w pkt 4 złożonej przez nich odpowiedzi na pozew, na skutek błędnego uznania, że zawnioskowany przez pozwanych dowód z przesłuchania Stron - ograniczony do przesłuchania strony pozwanej- mógł zostać pominięty z uwagi na fakt, iż zmierzał on jedynie do przedłużenia postępowania;

7. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci naruszenia art. 527 k. c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że dokonana przez pierwotnego dłużnika powódki czynność prawna w postaci darowizny środków pieniężnych na rzecz pozwanych została doznana z pokrzywdzeniem wierzycieli, doprowadziła do jego niewypłacalności oraz poprzez uznanie, że pozwani jako obdarowani mieli świadomość działania dłużnika z pokrzywdzeniem jego wierzycieli;

8. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci naruszenia art. 528 k. c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że dokonana przez pierwotnego dłużnika powódki czynność prawna w postaci darowizny środków pieniężnych na rzecz pozwanych została doznana z pokrzywdzeniem wierzycieli;

9. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci naruszenia art. 529 k. c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że pierwotny dłużnik powódki w dniu dokonywania darowizny na rzecz pozwanych znajdował się w stanie niewypłacalności oraz, że dokonana przez niego czynność została dokonana z pokrzywdzeniem powódki, jak również poprzez uznanie, że Pozwani nie obalali skutecznie domniemania określonego w treści w/w przepisu.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wnosili o zmianę zaskarżonego Wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości lub uchylenie zaskarżonego Wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu Warszawa - Praga w Warszawie, do ponownego rozpoznania jako sądowi I instancji;

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych nie była zasadna, albowiem podniesione w niej zarzuty nie były trafne.

W pierwszym zawartych w apelacji zarzutów, skarżący odnoszą się do świadomości pozwanych, co do pokrzywdzenia wierzyciela. Zarzut ten jest o tyle niezrozumiały, iż – jak zasadnie wskazał to Sąd Okręgowy w pisemnych motywach swojego rozstrzygnięcia – rozrządzenie przez dłużnika kwotą 7 000 000 zł na rzecz pozwanych miało miejsce pod tytułem darmym. W takiej sytuacji, na co zwrócił trafnie uwagę, Sąd I instancji, zastosowanie znajduje art. 528 k. c. – a tym samym wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, choćby obdarowani nie wiedzieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogli się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Prowadzenie jakiegokolwiek dalszego postępowania dowodowego, a tym samym dokonywanie jakichkolwiek dalej idących (aniżeli ustalenie, iż nabycie korzyści majątkowej nastąpiło pod tytułem darmym) ustaleń faktycznych było zbędne. Podnoszona w uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia argumentacja, w świetle której pozwani działali w świadomości, iż sytuacja majątkowa syna – darczyńcy jest stabilna i że nie boryka on się z problemami finansowymi, pozostaje całkowicie bez znaczenia. Tym samym zarzut ten nie mógł być uznany za zasadny.

Drugi z zawartych w apelacji zarzutów – naruszenia art. 234 k. p. c. nie jest do końca zrozumiały – nie sposób bowiem zorientować się, o jakie domniemanie skarżącym chodzi. Kwestii tej nie wyjaśnia również w żadnej mierze uzasadnienie wniesionego środka zaskarżenia – zarzut ten w istocie nie został jakkolwiek uzasadniony. Już zatem tylko ta kwestia przesądzać musi o jego niezasadności. Ogólnie wskazać należy, iż Sąd Apelacyjny nie znajduje w zaskarżonym wyroku tego rodzaju wadliwości – niezależnie od tego, co skarżący rzeczywiście mieli na myśli.

Trzy kolejne zarzuty zawarte w apelacji pozwanych dotyczą nieuwzględnienia zaferowanych przez pozwanych w odpowiedzi na pozew dowodów. Istotnie – w odpowiedzi na pozew pozwani zaferowali dowód z zeznań 56 świadków oraz dowód z opinii biegłego. Teza dowodowa dla większości świadków (z wyłączeniem świadka G. S. (2)) obejmowała kwestie związane z zakupem towarów od przedsiębiorstwa darczyńcy (G. S. (2)) - ich faktycznej ceny, parametrów jakościowych i wartości. Uzasadnienie odpowiedzi na pozew, w której zostały zawarte te wnioski dowodowe wskazuje wprost, iż pozwani w ten sposób pragną zakwestionować prawomocną decyzję administracyjną, która nakłada na darczyńcę obowiązek zapłaty stosownego podatku. Potrzeba przeprowadzenia takiego dowodu zachodziłaby jedynie wówczas, gdyby w toku tego postępowania istniała możliwość kwestionowania prawomocnej decyzji administracyjnej. Tego rodzaju sytuacja jednak nie występuje.

Na tym tle zwrócić należy uwagę, iż zgodnie z art. 16 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne; uchylene lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych. Zgodnie zaś z § 3 tego artykułu decyzje ostateczne, których nie można zaskarżyć do sądu, są prawomocne. Na gruncie powyższego stanu prawnego w orzecznictwie sądowym – w tym również Sądu Najwyższego prezentowano pogląd, iż ostateczna decyzja administracyjna mająca wpływ na stosunki cywilnoprawne, wydana przez uprawniony do tego przez ustawę organ administracji publicznej, wiąże sąd w postępowaniu cywilnym (por. w tym zakresie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 września 2018 r., sygn. akt V CSK 589/19, czy też w uchwale z dnia 27 listopada 1984 r., sygn. akt III CZP 70/84, czy wreszcie w wyrokach z dnia 3 marca 2004 r., sygn. akt III CK 256/02 oraz z dnia 27 września 2012 r., sygn. akt III CSK 149/12). Sąd Apelacyjny w tym składzie poglądy te w pełni podziela. Co do zasady w postępowaniu cywilnym brak jest zatem możliwości badania prawidłowości podjęcia decyzji administracyjnej, w tym również prawidłowości dokonania przez organ administracyjny ustaleń faktycznych. Decyzja administracyjna jest w zakresie objętym jej treścią wyrazem stanowiska organu administracji publicznej wiążącym sądy w postępowaniu cywilnym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyżej wskazany wyrok z dnia 21 września 2018 r.) zwraca się również uwagę, iż uwzględnianie przez sądy skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, czego wyrazem są art. 2 § 3 i art. 177 § 1 pkt 3 k. p. c. oraz art. 16 i art. 97 § 1 pkt 4 k. p. a., a także określona w Konstytucji RP idea podziału władz. Ostateczne decyzje administracyjne tworzą element stanu faktycznego, który sąd powszechny zobowiązany jest brać pod uwagę. Szczególnie silnie wykluczyć należy możliwość jakiegokolwiek kontroli decyzji administracyjnej w przypadku rozpoznania skargi na tę decyzję przez właściwy sąd administracyjny. Ewentualna możliwość odmowy związania decyzją administracyjną

zachodziłaby w zasadzie jedynie wówczas, gdyby wadliwości przy jej wydaniu były tego rodzaju, które mogłyby rodzić wątpliwości co do kompetencji organu oraz jej treści. Tego rodzaju sytuacja w realiach sprawy niniejszej nie występuje – badana decyzja administracyjna nie wzbudza wątpliwości zarówno co do kompetencji organu, który ją wydał, jak również co do jej treści.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, iż jeżeli źródłem wiarygodności jest akt administracyjny (tu – decyzja administracyjna) podmiot poszukujący ochrony w drodze skargi pauliańskiej winien wykazać, iż decyzja zobowiązująca dłużnika do określonego świadczenia została wydana oraz że jest prawomocna. Z jednej strony na wierzycielu nie ciąży tu obowiązek wykazania, iż stwierdzony taką ostateczną decyzją administracyjną obowiązek rzeczywiście istnieje, z drugiej zaś strony pozwani, pomimo iż zazwyczaj nie są stroną postępowania administracyjnego, w którym decyzja taka została wydana, nie mają z uwagi na powyższe okoliczności, możliwości kwestionowania w toku postępowania przed sądem powszechnym prawidłowości wydania takiej decyzji. Na tle tych zarzutów zwrócić należy uwagę na dwie dodatkowe okoliczności, pogłębiając w niezbędnym zakresie argumentację zaprezentowaną przez Sąd Okręgowy zauważyć należy, iż zgodnie z art. 21 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t. jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1540 ze zm.) zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia, a którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania. W myśl zaś art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t. jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 685 ze zm.) obowiązek podatkowy powstaje z chwilą dokonania dostawy towarów lub wykonania usługi, z zastrzeżeniem ust. 1a, 1b, 5 i 7-11, art. 14 ust. 6, art. 20, art. 21 ust. 1 i art. 138f. W realiach faktycznych sprawy niniejszej obowiązek podatkowy obciążający darczyńcę powstał nie z chwilą wydania w tym zakresie decyzji administracyjnej, a z chwilą dokonania dostawy towarów lub wykonania usługi. Obowiązek ten powstał zatem wcześniej, aniżeli wprowadzono do obrotu decyzję Naczelnika (...) Skarbowego w G. z dnia 15 listopada 2017 r.

Dodatkowo zwrócić należało uwagę, iż jak wynika z treści tej decyzji postępowanie przez Naczelnika Urzędu zostało wszczęte w dniu 8 września 2015 r., zaś protokół badania ksiąg podatkowych został sporządzony w dniu 22 listopada 2016 r. Jakkolwiek protokół ten został doręczony darczyńcy (podatnikowi) w dniu 8 grudnia 2016 r., a zatem nazajutrz w stosunku do darowizny, jednakże nie sposób przyjąć, iż G. S. (1) nie przewidywał możliwości wydania niekorzystnej dla niego decyzji podatkowej, zwłaszcza iż w toku toczącego się postępowania skarbowego, jako podatnik musiał brać aktywny udział. Nadto zauważyć należy, iż pozwani obecnie ubiegali się o zwolnienie od kosztów sądowych, które zresztą w części uzyskali. Należy zatem wnioskować, iż pomiędzy grudniem 2016 r. a październikiem 2020 r. (data zawartego w apelacji wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych) pozwani całkowicie wyzbyli się kwoty 7 000 000 zł - nie przeznaczyli ich na zakup nieruchomości, czy innych dóbr, albowiem wówczas zobowiązaliby takie dobra ujawnić w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku i dochodach. Te dwie okoliczności oraz prawidłowo zdiagnozowane przez Sąd Okręgowy działania darczyńcy, który w ciągu kilkudziesięciu godzin – w obliczu ukończonego postępowania podatkowego – wyzbywa się swojego majątku, tak iż staje się osobą niewypłacalną, stwarzają silne domniemanie faktyczne, iż działania G. S. (1) ukierunkowane były na udaremnienie egzekucji skarbowej.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, iż również dwa kolejne zarzuty zawarte w apelacji pozwanych – naruszenia art. 527 oraz 528 k. c. nie mogły być uznane za trafne. Zwrócić należy uwagę, iż dłużnik sam – dokonując złożenia wykazu majątku w postępowaniu przed Sądem Rejonowym Gdańsk – Północ w Gdańsku. Jakkolwiek nie uszło tu uwadze Sądu Apelacyjnego, iż oświadczenie to zostało złożone w dniu 7 czerwca 2018 r., a zatem półtora roku po dokonaniu darowizny, jednakże pozwani nie wskazywali na żadną okoliczność, która nastąpiła pomiędzy darowizną, a złożonym oświadczeniem, które wskazywałyby na osłabienie sytuacji majątkowej ich syna. W takiej sytuacji – mając na uwadze wyżej wskazane domniemanie faktyczne – należało uznać, iż G. S. (1) wyzbył się swojego majątku na końcowym etapie prowadzenia postępowania przez Urząd (...) i nie pozostawił w swojej własności żadnych składników, z których komornik skarbowy mógłby prowadzić egzekucję.

Konsekwentnie za niezasadny należało uznać ostatni z zarzutów apelacji – naruszenia art. 529 k. c. Powyższe okoliczności wskazują, iż dłużnik z chwilą dokonania darowizny dłużnik znalazł się w stanie niewypłacalności. Z jednej strony z tej przyczyny, iż tego samego dnia dokonał darowizny na łączną kwotę 10 000 000 zł, chociaż przez kilkanaście dni pozostał jeszcze właścicielem nieruchomości, której wyzbył się na rzecz swojej małżonki, to jednak z

uwagi na wysokość jego zadłużenia z tytułu podatku od towarów i usług – która wynosiła co najmniej 14 310 584 zł, z prawdopodobieństwem graniczący z pewnością należało przyjąć, iż wartość tej nieruchomości nie wystarczyłaby na pokrycie tej należności. W pozostałym zakresie należy się tu odwołać do wyżej przedstawionej już argumentacji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanych jako bezzasadną – stosownie do art. 385 Kodeksu postępowania cywilnego.

Na podstawie art. 350 § 1 w zw. z § 3 tego artykułu Sąd Apelacyjny dokonał sprostowania oczywistej niedokładności, która pomimo postanowienia w przedmiocie sprostowania z dnia 26 października 2020 r. nie została całkowicie wyeliminowana. Zwrócić należy uwagę, iż zgodnie z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o (...) (t. jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2180 ze zm.) koszty zastępstwa zasądzone lub przyznane Skarbowi Państwa w sprawie, w której zastępstwo Skarbu Państwa wykonuje (...), przysługują Skarbowi Państwa - (...); koszty te są egzekwowane przez Skarb Państwa - (...) na podstawie tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wydaną na rzecz Skarbu Państwa - (...) w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa. W takiej sytuacji koszty sądowe w powyższym zakresie powinny być zasądzone po prostu na rzecz Skarbu Państwa – (...).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 oraz 391 § 1 k. p. c. Na koszty poniesione przez powoda w postępowaniu apelacyjnym złożyły się koszty zastępstwa procesowego ustalone na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.).

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji.